

George Topârceanu, cunoscutul poet, a început un roman – cel despre care vreau să spun câteva cuvinte aici - pe care n-a mai apucat să-l termine. O boală grea, cu multă suferință, i-a curmat pentru totdeauna încercarea. Romanul începe cu descrierea locului unde se desfășoară, pentru început, acțiunea: Raiul, un loc unde

„pretutindeni văzduhul mirosea cucernic numai a smirnă ș-a tămâie, de-ți venea amețeală; ba te-ar fi apucat de la o vreme chiar durerea de cap, dacă în rai ar fi cu puțință asemenea răutăți.”

Raiul, un loc nu se întâmplă nimic:

„Acolo, în grădina cea sfântă a raiului nu se pomenește boală ori durere, căci acolo nu se cunoaște moarte. Traiul celor preafericiți curge pururea lin, sub albăstrimea cerului fără prihană, un cer fără nouri, din care nu fulgeră niciodată.”

Se vede treaba cădacă pe Pământ scrie „ Aici sunt banii dumneavoastră” – cu rezultate concrete greu de observat cu ochiul liber, în Rai o lozincă ceva de genul: „Aici sunt rugăciunile dumneavoastră” își dovedește eficiența, pentru că:

„Pe catifeaua verde a covoarelor de iarbă tunsă și pe cărările presărate cu nisip de aur nu sunt hopuri și mușuroaie de care să te împiedici la plimbare, nici gropi neastupate, în care ar putea să dea binecredincioșii, din nebăgare de seamă.”

Scriitorul continuă descrierea locului mult visat de credincioși:

„Acolo șarpele nu are venin, ardeiul nu ustură și ghimpii trandafirilor sunt bonți. Toate stau în preajma omului smerite și se poartă cu blândețe, toate sunt dulci la gust și netede la pipăit.”

Într-un asemenea loc (vă dați seama, fără „gropi neastupate, în care ar putea să dea binecredincioșii, din nebăgare de seamă”!), oamenii trecuți la cele veșnice se plimbă fără grijă.

„Ușurați cu totul de cele pământești, cei din fruntea convoiului călcau lin și spășit, de părea că poartă fiecare o tavă cu colivă pe creștet. Mergeau cu privirile-n ceață și pășeau domol, ca o cir-eadă de momâi albe care-au înviat la soare.”

Topârceanu, cu imaginația sa debordantă, scrie:

„Gheara vremii nu mai avea putere să zgârie chipurile lor poleite ca marmura, peste care suflarea de gheață a veșniciei trecuse prea de mult timp.”

Se pare că și în Rai sunt unii care se adaptează mai ușor, alții mai greu, în special cei de curând ajunși în locul veșniciei.

„Alții, în urma acestora, mai de curând veniți de pe pământ, cu obrazul stafidit de postiri îndelungate și cu genunchii înțepeniți de mătănnii, se îmbulzeau călcând de sus, ca-n străchini, gata să se poticnească la fiecare pas.”

Tocmai trecu un astfel de grup de neinițiați pe lângă Sfântul Sisoe:

„Și cum treceau de-a valma pe lângă Sisoe, cu ochii-n jos de-atâta smerenie și umilință, se cunoștea cât de colo că n-a fost cine știe ce de capul lor, pe pământ.”

Personajul principal în romanul neterminat al lui Topârceanu, are o problemă: nu i se dă ocazia să-și manifeste aptitudinile de conducător și pentru asta e nemulțumit.

„Sisoe nu visa altceva decât să capete și el o ceată cât mai mică de binecredincioși, pe care să-i călăuzească, să-i învețe și să-i șmotrească de dimineața până seara, cum vedea el că fac sfinții cei mari cu preafericiții de sub oblăduirea lor.”

Nu i se putea îndeplini o astfel de dorință, fiind

„cam lipsit de învățătură și nu cu totul dezlegat de cele pământești”

În afară de asta,

„după canoanele raiului, numai sfinții cei cunoscuți și slăviți de toată suflarea creștinească de pe pământ au dreptul să primească sub ascultare o ceată de binecredincioși.”

Lucrurile fiind clare, regulile stricte, celor ca bietul sfânt

„nu li se poate da nici un suflet de creștin pe mână. Și nu le rămâne alta de făcut, cât ți-i veșnicia de lungă, decât să se plimbe cu mâinile la spate de colo până colo prin sfântul rai, fără treabă, înălțând pe neașteptate, de după câte un tufiș, o cântare nouă de laudă, cu meșteșugite întorsături din gâtlej.”

Întâmplarea a făcut să citesc de curând un roman excepțional al lui José Saramago, „Cain”. Și acolo se vorbește despre mărul biblic. Scriitorul portughez spune:

“...e strigătoare la cer neatenția Domnului care, dacă într-adevăr n-ar fi vrut să se mănânce din fruct, putea să nu mai planteze pomul, sau să-l fi pus altundeva, sau să-l fi împrejmuit cu

sârmă ghimpată.”

La Topârceanu, mărul este împrejmuit cu sârmă ghimpată!

„Acolo, drept în mijloc, sta un pom singuratic, prăpădit de bătrânețe. Un gard de sârmă cu ghimpi îl închidea de jur îm-prejur, ca să nu mai poată nimeni atinge cu piciorul, în veci de veci, iarba cea uscată de sub el, ce se vedea tăvălită strașnic în câteva locuri...Acesta era mărul lui Adam, rămas aici de la începutul lumii.”

Vremurile de glorie ale mărului au trecut...

„O fi fost el pe vremuri mai arătos, poate. Acum era un biet copac strâmb și desfrunzit, ca vai de el. Dormea toată ziua. Când îl mișca o adiere de vânt, începea să geamă din încheieturi și să schiaune cu glas așa de pierit, că parcă se milogea de iertare. Alteori, fără pic de vânt, se trezea foșnind într-aiurea ca de pe altă lume, din cele două-trei smocuri de frunze câte-i mai rămăseseră pe poale; și parcă râdea singur atunci, aducându-și aminte de cele văzute, odată, sub crengile lui îngăduitoare...”

Nici binecunoscutul șarpe, locatarul permanent al pomului, nu mai e ce-a fost...

„De demult tare trebuie să fi rămas el înnodat acolo, ca o curea veche care ar ține scoarța pomului să nu-i lunece la vale.”

Sigur că dacă Adam și Eva ar fi fost supravegheați de intransigentul Sisoe, întâmplarea cu mărul n-ar fi avut loc...Dar n-a fost să fie...

„Când ai binecredincioși pe samă, va să fii cu ochii în patru, nu să-i lași de capul lor. Că ce știi ei, săracii? Dacă nu le ai grija, îndată culeg de pe jos și bagă-n gură tot ce le cade la-ndemână...laca, lui de pildă, nu i s-ar fi putut întâmpla una ca asta. Să fi avut el câțiva în grijă, i-ar fi ținut din scurt, nu așa. Nici să s-aplece cât de cât, ca să se scarpine la vrun picior,

nu i-ar fi lăsat. Le-ar fi făcut el însuși, la nevoie, slujba aceasta.”

Raiul lui Topârceanu e locul unde se stă degeaba. Sisoe are doi colegi sfinți de același rang: pe Habacuc și pe Pafnutie. Cei trei stau de vorbă și constată

„că-n vre-mea din urmă fiecare norod și-a făcut obicei de-și rânduiește la călindar câte-o sărbătoare nou-nouță, care n-a mai fost de când lumea.”

Mi se pare mie, sau în Parlamentul României au mai fost propuse câteva sărbători în ultimul timp?...Autorul „Baladelor vesele și triste” ne-a cunoscut bine...Suntem aceeași țară veselă și tristă...

Mai departe, autorul ne dovedește că și în proză, la fel ca în poezii, este extraordinar de talentat. Păcat că opera lui trece neobservată prin anii de școală! Scos din dulcea somnolență a Raiului și

„Tulburat adânc de cele auzite, Sisoe rămase câtăva vreme cu ochii ațintiți la chelia din creștetul sfântului Pafnutie. O rază piezișă aprindea în luciul acelei sfinte chelii un soare mic, cât o picătură de argint viu, dar Sisoe nu-l vedea.”

Neputând să înainteze pe scara ierarhică a sfinților, pentru că în viața sa pământească n-a făcut prea multe fapte plăcute Domnului, este trimis înapoi pe Pământ. Revenirea la cele omenești se produce anevoios.

„Fiind însă abia pogorât din cer, Sisoe nu-și luase încă trup și înfățișare potrivită cu lumea celor de jos. Făptura lui cerească, făcută dintr-o plămadă străvezie ca lumina și ca vântul, nu se îngroșase încă destul în atingerea cu țărâna; și astfel sfinția-sa putea să meargă acum în picioare prin lumina zilei, fără ca ochii celor de pe pământ să-l poată zări.”

Sfântul Sisoe, încă prea străveziu pentru a putea fi văzut, lăsa, pe unde trecea, niște mirosuri

pe care un câine le putea “detecta” destul de ușor:

„unul dintre dulăii tolăniți pe lângă acea stână, întorcând din întâmplare botul spre partea de unde venea Sisoe și primind pe adierea văzduhului o putoare necunoscută, se ridică deodată-n picioare și rămase cu nările ațintite într-acolo...”

Un câine latră la nemaivăzuta arătare. Sfântul trimis înapoi pe Pământ uită din ce loc a venit și gândește necuviincios:

„"Și doar acu mă vede-ntâia oară în viață... cotârla dracului!" cugetă el, amărât și scârbit din cale-afară.”

Nicăieri n-are omul liniște. Si nici sfântul din romanul lui Topârceanu...

"Se vede că nicăieri pe lumea asta nu poate fi liniște, își zicea el, nici în cer, nici pe pământ. Sus, cântă și zbiară binecredincioșii până te năucesc de cap; jos, te latră câinii, de-ți vine să fugi încotro vezi cu ochii. Și nu se știe bine care din aceste două urgii este mai cumplită..."

Sisoe pleacă din Rai, unde se simțea „marginalizat” – cum se spune azi. Coborât pe Pământ, nici aici nu-și găsește locul..

„Cu câinii roată-n jurul său, Sisoe străbătu apoi încet poiana-n curmeziș spre pădure. I se părea că toți munții dimprejur latră la el. Și nu-i venea a crede că se va mai putea mântui vreodată de această osândă a lui Dumnezeu.”

Din nefericire, romanul scris de Topârceanu a rămas neterminat. „Minunile Sfântului Sisoe”, alături de întreaga creație literară a scriitorului, ne întăresc convingerea că Demostene Botez spus un lucru adevărat când a afirmat că

„dacă la vreo șezătoare literară apărea pe scenă Topârceanu, sala izbucnea spontan în aplauze. Dar nu în aplauze reci, care manifestă o admirație cerebrală, ci un joc zglobiu al mâinilor, mărturie de mulțumire și plăcere...”

Așadar, aplaudati-l pe Topârceanu. E admirabil, fără discuție!